

Bright
group

Talentontwikkeling als basisvaardigheid

Hoe persoonlijke ontwikkeling het échte verschil kan maken

Bright Group
7-11-2022

Inleiding

De inspectie van het onderwijs schrijft op de eigen website dat het belangrijk is dat leerlingen en studenten bepaalde vaardigheden ontwikkelen, om goed mee te kunnen doen in de maatschappij. Het gaat daarbij onder meer om basisvaardigheden op de gebieden taal (lezen, schrijven en mondelinge taalvaardigheid), rekenen-wiskunde en burgerschap (sociale & maatschappelijke vaardigheden).

In de staat van het onderwijs 2021 staat geschreven dat het prestatieniveau van leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs op het gebied van rekenen en taal stagneert of daalt en dat een toenemend percentage leerlingen het onderwijs laaggeletterd en/of laaggecijferd verlaat¹. Er wordt daarbij aangegeven dat het dalende niveau in rekenen en taal zorgwekkend is en een negatieve invloed heeft op de kansen van leerlingen en studenten in hun latere leven en op de maatschappij als geheel. Om die reden heeft de inspectie basisvaardigheden voor de komende jaren als speerpunt aangemerkt voor alle onderwijssectoren.

Wij onderschrijven het belang van een goede ontwikkeling voor een leerling/student om goed mee te kunnen doen in de maatschappij. Wij zien echter ook dat leerlingen en studenten een achterstand hebben ontwikkeld op het gebied van socialisatie en persoonsvorming, die veel verder gaat dan een achterstand op het gebied van sociale en maatschappelijke vaardigheden. Deze achterstand is van grote invloed op de omgang tussen leerlingen/studenten onderling, in de groep en met de docent.

In deze whitepaper houden wij daarom een pleidooi voor persoonlijke – en talentontwikkeling als belangrijkste basisvaardigheden. Gooi het roer om, en laat leerlingen en studenten ontdekken wie ze echt zijn!

Als een leerling/student weet waar diens eigen kracht en diens uitdagingen liggen, gaat het vanzelf een stuk beter met rekenen en taal.

---

¹ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/basisvaardigheden>

De kracht van persoonlijke ontwikkeling in het onderwijs

Om op een goede manier de basisvaardigheden te kunnen leren, is het fijn als je ook je leervoorkeuren snapt, als je snapt wie je bent, waar je kracht ligt en hoe je leert. Daar wordt in het onderwijs nog te weinig aandacht aan besteed, en is nog een enorme winst te behalen.

Leerlingen en studenten zijn zoekende naar wie ze zelf zijn, hoe ze zich verhouden tot anderen en hoe ze zich moeten gedragen in een groep. Door het onlineonderwijs is er een gat in hun sociale ontwikkeling geslagen. Dit kost docenten en ondersteunend personeel al sinds de heropening van de scholen enorm veel tijd en energie.

Om leerlingen en studenten weer vaste voet aan de grond te geven, moeten we ons daarom meer richten op persoonlijke- en talentontwikkeling waarbij we vragen beantwoorden als 'Wie ben ik?', 'Wat zijn mijn natuurlijke drijfveren?' en 'Hoe reguleer ik mijn emoties?'. De antwoorden op deze vragen zijn ontzettend belangrijk bij het leren! Je kunt je voorstellen dat als je emotioneel in een flight-flight-freeze zit, je daarmee in een overlevingsstrategie zit en eigenlijk niet in staat bent om nieuwe stof tot je te nemen.

Als leerlingen en studenten hun eigen overlevingsstrategieën zouden kunnen herkennen en reguleren, zou dat van enorme toegevoegde waarde zijn. Ook vragen als 'Waar word ik gelukkig van?', 'Waar hoor ik?', 'Waar wil ik naartoe?' en 'Welke opleiding heb ik dan nodig om daar te komen?' zijn eigenlijk allemaal vraagstukken waar op een veel diepere manier aandacht aan zou kunnen worden besteed.

Als je kijkt naar wat er momenteel in de media geschreven wordt, dan staat het nieuws bol van studenten die een burn-out hebben, van leerlingen en studenten die verkrampd zijn en van leerlingen en studenten die in geestelijke nood zijn. Waar het nieuws ook bol van staat, is dat er eigenlijk geen begeleidingscapaciteit is en dat GGZ en jeugdzorg overbelast en failliet zijn.

Crisisaanpak nodig om kinderen met jeugdbeschermingsmaatregel te beschermen

Nieuwsbericht 13-09-2022 Bron <https://www.igj.nl>

De overheid faalt bij haar taak om kwetsbare kinderen te beschermen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid hebben bij minister Weerwind (Rechtsbescherming) en staatssecretaris Van Ooijen (VWS) aangedrongen om direct te starten met een crisisaanpak voor de jeugdbeschermingsketen. De inspecties spreken de bewindslieden aan op hun verantwoordelijkheid voor het stelsel van jeugdbescherming. Al in 2019 hebben de inspecties vastgesteld dat de Nederlandse overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid neemt voor kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. De gecertificeerde instellingen (GI's) die deze verantwoordelijkheid namens de overheid invullen, kunnen deze verantwoordelijkheid niet waarmaken. Ook constateerden de inspecties keer op keer dat rechterlijke uitspraken, gericht op het beschermen van kinderen, niet werden uitgevoerd.

In mei 2022 concludeerden de inspecties opnieuw dat de jeugdbeschermingsketen niet voldoet aan de in de wet vastgelegde minimale kwaliteitseisen. Kinderen met een maatregel krijgen nog steeds niet tijdig de noodzakelijke bescherming en hulp als gevolg van hardnekkige problemen in de jeugdbeschermingsketen.

Opvallende uitspraak van IGJ is dat "De gecertificeerde instellingen (GI's) die deze verantwoordelijkheid namens de overheid invullen, kunnen deze verantwoordelijkheid niet waarmaken. De keten van het reguliere jeugd zorgsysteem desintegreert en loopt vast met het kind van de rekening.

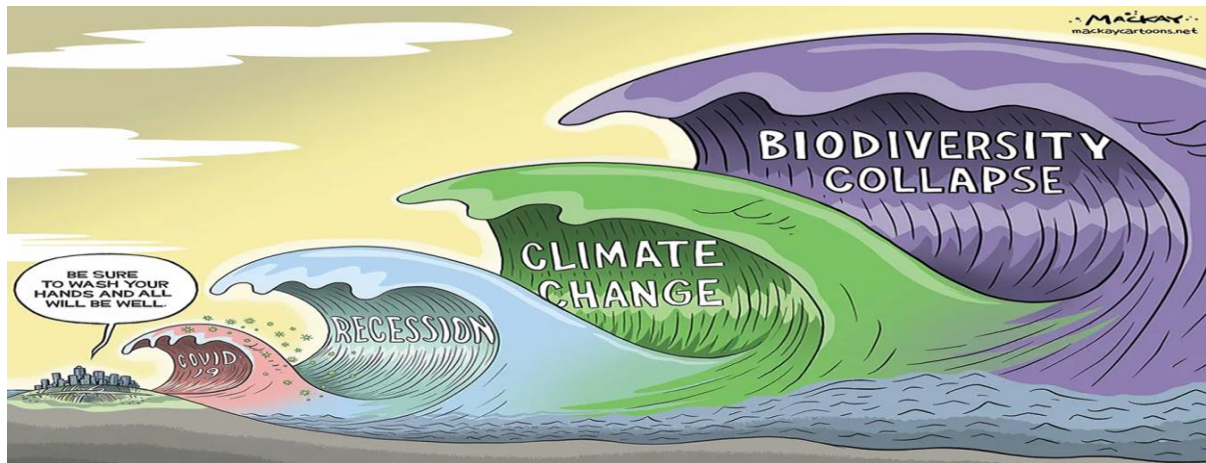
Bewust bekwaam

Dit vraagt om een creatieve oplossing. Waarom zouden we onze jeugd via het onderwijs niet empoweren om zelf met hun vraagstukken om te gaan of ze met hele laagdrempelige middelen in de klas collectief te helpen, zodat ze ook elkaar gaan helpen? En waarom zouden we er niet voor zorgen dat de docent in taal en in beleving daarop kan aansluiten?

Wij zijn groot voorstander van een basis, en die basis is: bewust bekwaam. Laten we bewust

bekwame leerlingen en studenten afleveren en daar heb je bewust bekwame docenten voor nodig. We zien dat in het bedrijfsleven maar twee procent van de medewerkers bewust bekwam is. Die medewerkers weten echt wie ze zijn van nature en waar hun kwaliteiten liggen, wat hun leerstijl is en wat hun conflictstrategieën zijn.

We zijn in het onderwijs eigenlijk te eenzijdig gericht op de basisvaardigheden als rekenen en taal, terwijl we mensen zouden moeten afleveren die bewust bekwam zijn. Mensen die met veel plezier leren, studeren en werken aan zichzelf, in de richting van waar ze gelukkig van worden en waar ze optimaal tot hun recht kunnen komen. Vanuit onze optiek is dat een hele belangrijke basis voor het oplossen van heel veel problemen.

Overlevingsstand

Leerlingen en studenten zitten momenteel in de overlevingsstand. De pandemie is daar een oorzaak van, maar daarnaast leven wij in een crisistijdperk van veranderingen, dat veel van hen vraagt. Het gaat allemaal zo snel, is het nog wel bij te houden voor ze?

We worden voor grote vraagstukken gesteld als klimaatverandering, energiearmoede, inflatie, het onderwijs dat vastloopt en de tekorten in het onderwijs. Je ziet dat het een meervoudig vraagstuk is, en het is eigenlijk terug te brengen naar de enorme snelheid die onze maatschappij kent, en die alleen maar toeneemt. Overigens creëren we die snelheid zelf en merken we dat er inmiddels een enorme behoefte is aan vertragen, stilstaan en bewustwording. Het voldoen van deze behoefte zou heel veel kunnen brengen en er zou veel meer vanuit verbinding tot stand kunnen worden gebracht. Leerlingen en studenten zouden veel meer vanuit verbinding met zichzelf moeten gaan werken. Voor docenten zou ook veel meer aandacht voor werken vanuit de verbinding met zichzelf en met hun vakmanschap moeten komen. Terug naar de docent, die gewoon weer zijn vak kan uitoefenen. Docenten moeten zoveel, ze krijgen zo weinig erkenning en de salarissen zijn eigenlijk laag. Dat is weinig motiverend, zeker als je heel veel bezig bent met dingen waar je eigenlijk niet voor gebouwd bent, of die vanuit jouw perspectief weinig toevoegen aan de problemen die er op dit moment spelen. Als het niet helpt, schrap het dan! Geef de docent de gelegenheid om te doceren op zijn manier.

Vanuit onze eigen onderwijstijd, kennen we allemaal wel een docent die werkelijk iets losmaakte in ons. Een docent die ons elementaire zaken heeft bijgebracht en die ontwikkelingen heeft gestimuleerd. Die docenten waren 'talentdocenten': docenten die authentiek en vanuit een stuk rust, interesse en verbinding precies begrepen wat ze moesten doen om een kind een ontwikkelstap te laten zetten.

We moeten terug naar het opleiden van 'talentdocenten', terug naar de dialoog tussen de leerling en de docent. We moeten de leerling/student en de docent helpen om hun eigen handleiding te

schrijven, want dan gaan ze elkaar heel makkelijk vinden.

Hoe ondersteunen we onze leerlingen in het omgaan met deze dynamiek?

Scholen kunnen hun leerlingen en studenten verbinding en bewustwording leren, door daar nadrukkelijk tijd voor te maken. Er zijn hele eenvoudige programma's en testen beschikbaar om daar aandacht aan te besteden, die betrouwbaar zijn en heel erg goed werken.

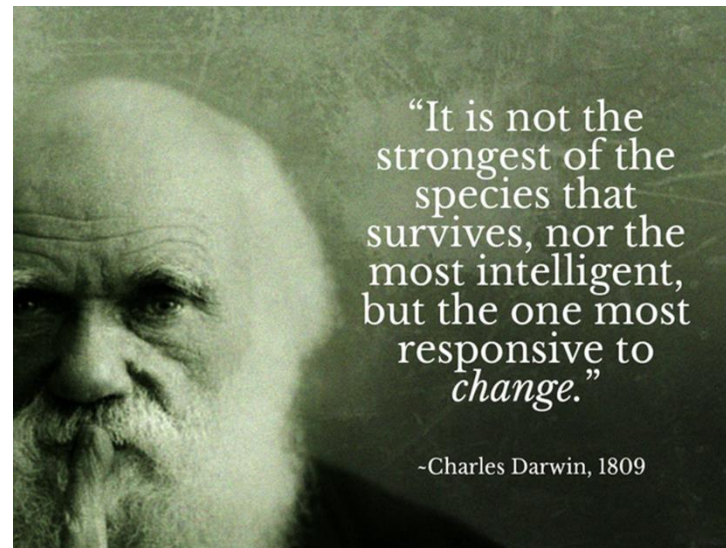
We hebben allemaal een enorme behoefte aan vertragen en we zouden daarvoor veel meer gebruik kunnen maken van alternatieve en beproefde methodes. De methodes die we uit het verleden kennen, voldoen niet meer, en als je doet wat je deed, dan krijg je wat je kreeg.

We kunnen veel creatiever omgaan met de situatie waarin we ons nu bevinden. We hebben een tekort aan docenten, en dat wordt niet op korte termijn opgelost. Dit tekort zou wel eens structureel kunnen worden. Er is een enorme zuigende werking op de arbeidsmarkt, en die sluipt ook het onderwijs binnen. We zullen daarom op een slimmere manier onderwijs moeten gaan geven. Laten we op zoek gaan naar andere oplossingen om goed onderwijs te kunnen bieden. Dit gaat lukken als we efficiënter gaan werken. Die efficiëntie zit bijvoorbeeld in dat we veel meer gebruik kunnen gaan maken van andere - en digitale lesmethodes. Daarbij moeten we ook anders gaan kijken naar de rol van de docent. Daarnaast kunnen we onze leerlingen en studenten gaan empoweren om vanuit intrinsieke motivatie hun eigen lesprogramma's te gaan samenstellen. Deze kunnen vraaggericht zijn en meer aansluiten bij de tijd waarin deze leerling en studenten leven. Veertig procent van de huidige beroepen bestond twintig jaar geleden nog niet. Ook zo'n cijfer: vijfenveertig procent van alle beroepen kan geautomatiseerd worden. Enerzijds lijkt het ons goed dat we gaan kijken wat we kunnen digitaliseren en anderzijds wat juist beslist niet. Het onderwijs moet veel beter gaan aansluiten bij deze tijd en heeft daarom een grondige reset nodig. Daarvoor moeten we met een aantal mensen rond de tafel gaan zitten, en daar moeten vooral leerlingen en studenten bij! Op die manier kunnen we het écht vraaggericht gaan maken.

Aansluiten bij de vraag

Basisvaardigheden heb je gewoon nodig, dat is wat ons betreft geen discussie, maar hoe kunnen we de leerling/student ondersteunen in vaardigheden, soft - en hard skills, om zichzelf te ontwikkelen? We moeten ons daarvoor gaan verdiepen in de vraag van de leerling/student. In de begeleiding van jongeren die uitvallen, merken we dat we te maken hebben met complexe vraagstukken als verslaving en de vele verleidingen die deze maatschappij kent. Ook de overdaad aan keuzes waar jongeren voor komen te staan, vraagt om goede begeleiding. We kunnen jongeren een basis aan persoonlijke vaardigheden helpen op te bouwen, om met al die verleidingen en die keuzeluxe om te kunnen gaan. We kunnen hen helpen om hun eigen pad te vinden en dat begint bij de verbinding met zichzelf en het vraagstuk: 'Wie ben ik, wat heb ik nodig, hoe reguleer ik mijn emoties en hoe creëer ik de basis voor geluk?'

Ouders van deze jongeren zijn geschoold binnen het oude systeem, maar kunnen hier ook heel dichtbij betrokken worden. Je ziet dat verschillende ouders worstelen met dilemma's als 'Hoe verwerf ik een inkomen?', 'Hoe geef ik aandacht aan mijn kinderen?' en 'Hoe voed ik mijn kinderen

op?’.

Er zijn ontzettend veel vragen op het gebied van opvoedkunde. We moeten daarom ook de ouders betrekken in deze discussie en hen vragen wat zij nodig hebben om hun rol te pakken. Elk gezin heeft zijn specifieke vraagstukken en ook hier zit de oplossing in het empoweren van het gezin om de eigen vraagstukken te adresseren, want we hebben niet genoeg coaches en begeleiders om iedereen individueel daarbij te helpen.

En dan hebben we nog het onderwerp van ‘stoornissen’ en ‘labels’. We zien dat het aantal kinderen met een label of met een vraagstuk hand over hand toeneemt. In hoeverre zijn dat labels die fysiek bepaald zijn? Of spelen andere vraagstukken vanuit de opvoeding of vanuit het nieuwe tijdperk waarin we leven een rol hierin?

Definitie talentontwikkeling

Om de omslag te kunnen maken, hebben we een andere definitie van talentontwikkeling nodig dan die er nu in het onderwijs gehanteerd wordt. Van het woord ‘talent’ zijn verschillende definities omschreven. Vaak gaat het dan over vaardigheden die iemand heeft. Wat ons betreft gaat ‘talent’ eigenlijk over de diepere verbinding met jezelf, met wie je van nature bent. Ieder mens heeft een talent en onze definitie voor ‘talent’ gaat heel erg over dienstbaarheid naar de omgeving. Wat wij zien is, dat als je als mens aan je talent verbonden bent en je het dienstbaar kunt inzetten, er dan heel veel geluks-hormonen vrijkomen. Hier zien wij de kracht van talent. Daarmee wordt het een enorme stimulus en geeft het je een intrinsieke motivatie om je talent te volgen.

Gerald Weltevreden² heeft hele mooie stukken geschreven over intrinsieke motivatie bij topsporters. Topsporters zijn natuurlijk een prachtig voorbeeld van verbondenheid met je talent. Vanuit de hormoon-boost die de inzet van je talent oplevert, ben je ontzettend gedreven om daar naartoe te gaan waar je thuishoort. Als we dan even terugkeren naar de eerdergenoemde twee procent van de mensen in het bedrijfsleven die hun talent kunnen benoemen, dan weten we dat deze groep voor een belangrijk deel het succes van het bedrijf bepaalt. Er ligt dus nog een enorm potentieel in het bedrijfsleven dat ontsloten kan worden. Het onderwijs, als toeleverancier van het bedrijfsleven en de maatschappij, heeft hier dan ook een hele belangrijke rol te vervullen. Wij stellen voor om geluk, intrinsieke motivatie en talent te combineren. Help kinderen en jongeren om al heel vroeg vanuit die energie te gaan leren en ontwikkelen. Wij denken dat er dan ontzettend veel vraagstukken zullen smelten als sneeuw voor de zon.

Aangeboren talent

Iedereen wordt met een talent geboren, alleen wordt vaak de nadruk gelegd op het cognitieve deel van de ontwikkeling. Hierdoor rammelen kinderen zichzelf een beetje los van het vermogen om verbonden te zijn aan hun talent en dat ook te blijven.

Wat wij zien is dat kinderen vanaf hun vroege jeugd al acteren vanuit hun talent, alleen zich daar nog niet bewust van zijn. Er zit een enorme toegevoegde waarde in het behouden van die verbinding. Hier kan al bij de voorschoolse educatie mee gestart worden. Er zijn al hele mooie programma’s beschikbaar om een kind aan diens talent te verbinden. In de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs zou het heel mooi zijn als we kinderen leren die verbinding te behouden, en om hun talent bewust in te zetten.

Voor veel kinderen is het heel normaal dat ze dit talent hebben en ze denken er daarom niet bewust over na. Andere kinderen denken juist dat hun talent abnormaal is, en hebben het idee dat ze het waarschijnlijk niet snappen, want iedereen zegt iets anders. De essentie van de verbinding maken met jezelf is, dat je eigenlijk je eigen wijsheid leert te begrijpen en toe te passen. Daarbij moet je

---

² Gerald Weltevreden is sportpsycholoog en zelf topsporter geweest. Onderwerp van zijn onderzoek is waar de motivatie van topsporters door wordt bepaald. Zie: <https://www.uva.nl/profiel/w/e/g.m.weltevreden/g.m.weltevreden.html?cb>

leren hoe je dat doet en hoe je dat doseert, want een overkill aan inzet van talent is ook niet goed. Uit bovenmatige inzet van je talent kunnen ook heel veel problemen voortkomen. In de persoonlijke ontwikkeling moeten we kinderen daarom niet alleen helpen om hun talent te vinden, maar hen ook helpen hun overlevingsstrategieën te reguleren, door ze er bewust bekwaam in te maken. We moeten kinderen een programma bieden waarin we hen spelenderwijs helpen hun eigen handleiding te schrijven en een stuk zelfonderzoek te doen.

Goed voorbeeld

Het merendeel van de eenentwintigste-eeuwse vaardigheden gaat over vaardigheden die direct aan persoonlijke ontwikkeling gekoppeld zijn. Er is best veel aandacht voor deze vaardigheden, maar nog niet op het niveau van 'Wie ben ik van nature, wat zijn mijn conflictstrategieën, wat is mijn leervoorkeur en hoe kan ik emoties reguleren?'.

Er is veel ruimte voor verschillende vormen van talentontwikkeling, maar eigenlijk wordt er heel weinig aandacht besteed aan het reguleren van overlevingsstrategieën.

In deze tijd van snelle veranderingen is daar een enorme behoefte aan, alleen weten we nog niet goed wat we daarmee moeten en hoe we het concreet kunnen maken.

Een goed voorbeeld van wat zou kunnen helpen is het 'bosbad'. Het 'bosbad' gaat over even jezelf hervinden in de natuur of even de rust nemen in een natuurlijke omgeving.

Met het stijgende aantal burn-outs op jonge leeftijd, kan een eenvoudig concept als 'bosbad' van toegevoegde waarde zijn voor het onderwijs.

Zo zijn er meerdere methodes en filosofieën die uitgevoerd kunnen worden door docenten of door de leerlingen en studenten zelf. Laten we in ons onderwijs ruimte vinden voor dit soort instrumenten, waar de kosten laag van zijn, maar die wel een enorme impact kunnen hebben.

Er zijn heel veel regels en kaders, en eigenlijk hoeven we het alleen maar om te draaien:

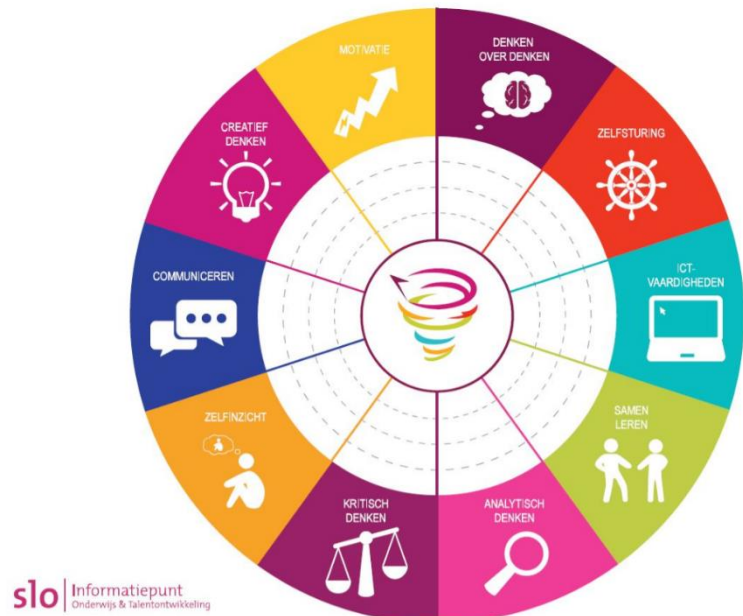
Geef scholen de regelcapaciteit om vanuit hun eigen vraagstukken gebruik te maken van de middelen die het onderwijssysteem biedt. Ga pilots starten met het inzetten van de hierboven genoemde manier van talentontwikkeling. Ga daarnaast kijken hoe je in de ontwikkelingslijn van kleuter tot student/professional met kleine interventies grote impact kunt bewerkstelligen.

Doe daarbij een nul-, een tussen- en een eindmeting, zodat je het effect kunt meten.

Geen tijd te verliezen

Als vijftig procent van de hbo- en wo studenten in de eerste twee jaar stopt, omdat ze zich niet thuis voelen, het niet volhouden of niet gemotiveerd zijn, dan betekent dat eigenlijk dat we vijftig procent van het hbo/wo-onderwijsbudget niet goed besteden. Hoeveel geld kunnen we besparen als we dit percentage veel lager maken? Wat zou de kracht van persoonlijke - en talentontwikkeling hierin kunnen betekenen?

Daarnaast is het natuurlijk een enorm verlies van talent en arbeidsvermogen als wij studenten bij de supermarkt vakken laten vullen, terwijl ze misschien een potentieel aan talent

危機 = 危 GEVAAR
機 KANS
CRISIS

hebben dat direct inzetbaar is op de arbeidsmarkt, al is het tijdelijk, in de vorm van een stage of ten behoeve van de eigen ontwikkeling van de student.

Uitval is ook leren, maar vijftig procent is wel buiten proportioneel hoog. Daar vloeit heel veel geld weg en laten we ontzettend veel potentieel liggen. Het geldt dat we daar kunnen besparen en anders kunnen besteden, zouden we kunnen herinvesteren in de innovatie waar we eigenlijk al zolang om schreeuwen.

Scholen zouden de ruimte moeten krijgen om veel meer te kijken naar de omgeving en de context waarin ze zitten. Te kijken naar hun eigen specifieke vraagstukken en van daaruit naar wat het onderwijssysteem kan bieden. De besturen zijn de strategische roergangers van de scholen. Binnen het bestuur vinden de belangrijkste beslissingen plaats voor de school. De besturen zijn als eerste verantwoordelijk voor de strategische koerswijziging op de persoonlijke ontwikkeling. Zij zijn daarom aan zet.

Op dit moment moeten we eigenlijk bruggen gaan bouwen terwijl we er overheen lopen, want er is geen tijd te verliezen!